Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 202 JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 23, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 23-го ЖОВТНЯ 1997р. Ч. 202 РІК CIV.

Юристи закликали Л. Кучму накласти вето на виборчий закон

Київ(Р.Р.). — Тут у газеті „Кієвскіе Новості" з 17-го жовтня оприлюднено звернення Спілки Юристів України та Спілки Адвокатів до Президента України Леоніда Кучми з приводу неконституційности закону про вибори народних депутатів, ухваленого 24-го вересня 1997 року.

Автори документу звертають увагу Президента „на значні недоліки і порушення Конституції України", допущені Верховною Радою при ухваленні виборчого закону.

Вивчивши закон, юристи прийшли до висновку, що крім „порушень Конституції, було порушено і процедуру прийняття закону". В разі його запровадження „новий парламент може бути визнано Конституційним судом нелегітимним, а прийняті таким парламентом акти мають бути скасовані". Отже держава витратить марно великі гроші, а „престижеві України буде завдано нищівного удару", вважають українські юристи. Вони нагадують, що такий гіркий досвід уже був у Казахстані.

У зверненні юристи повідомляють, що перелік порушень, зроблений фахівцями, надіслано на ім'я Л. Кучми і заявляють, що в даній редакції закон про вибори депутатів України запроваджує політичну дискримінацію, різноманітні вийнятки і переваги з огляду на належність до політичних партій або залежно від поглядів громадян. „Мотиво і наслідком таких вийнятків і переваг є порушення прав та свобод людини у політичному житті суспільства", — сказано у зверненні.

Перечисливши акти, які не узгоджуються з Конституцією, юристи закликають Президента застосувати вето до нового закону про вибори депутатів України.

Звернення підписали: голова Спілки Юристів України, депутат Верховної Ради, заслужений юрист України Валерій Євдокимов; президент Спілки Адвокатів України, депутат Верховної Ради, заслужений юрист України Віктор Медведчук.

Українські ліві підписали в Білорусі протокол про союз

Київ(Р.Р.). — Згідно з повідомленням газети „Кієвскіє Вєдомості" з 18-го жовтня, група депутатів Верховної Ради України 16-го жовтня відвідала Мінськ, де підписала „протокол про наміри ініціятивних парламентарних груп України і Білорусі з питань співдружности суверенних слов'янських держав і входження України в союз Білорусі та Росії". Від України документ підписав депутат від фракції комуністів Сергій Кияшко.

У першому пункті зазначеного протоколу про наміри записано: „Вважати доцільним входження України в союз Білорусі та Росії".

Парламенти Білорусі та Росії для цього передбачили спеціяльні заходи, заплановані на жовтень–грудень. Зокрема зустрічі ініціятивних парламентарних груп Білорусі, Росії та України для обговорення перспектив входження України до союзу Білорусь—Росія.

На 1998 рік запропоновано провести в Мінську зустріч керівників держав під гаслом „За співдружність слов'янських народів" з участю парламентаристів, політиків, науковців, які також мають обговорити можливість приєднання України до союзу Білорусі та Росії.

Депутати від фракцій комуністів і соціялістів Верховної Ради України звернулися з проханням до парламентарних зборів Російсько-Білоруського Союзу дозволити їм бути присутніми на їх засіданнях в якості спостерігачів. Вони також звернулися до президентів трьох держав „з пропозицією провести тристоронні переговори на вищому рівні про союз трьох держав".

На прикінцевій пресконференції С. Кияшко сказав, що перебуванням у Білорусі він дуже задоволений, що в Мінську життя спокійне і країна є цивілізованою, у якій є порядок і дисципліна.

Уряд ЗСА оскаржує фірму Майкрософт

Вашінгтон. — У понеділок, 20-го жовтня, Департамент юстиції повідомив, що зробив відповідні легальні заходи, щоб заборонити корпорації Майкрософт примушувати виробників персональних комп'ютерів включати свого „бравзера" у комп'ютерні системи, котрі діють на базі програми „Віндовс — 95".

Оскаржуючи згадану фірму в Федеральному суді, Головний прокуратор Дженет Ріно заявила, що цим кроком корпорація Майкрософт зірвала попередню антимонопольну угоду з Урядом і за це Департамент юстиції вимагатиме грошової кари в сумі 1 млн. дол. денно від фірми Майкрософт, якщо вона не змінить своєї політики. Крім того, офіційні чинники Департаменту юстиції уважають, що така поведінка Майкрософт ставить таких їхніх суперників, як корпорацію зв'язку Нетскейп, у ситуацію не надто справедливої компетиції.

Антимонопольні прокуратори кажуть, що заходи Департаменту юстиції є спрямовані на те, щоб зупинити Майкрософт від монопольного опанування світового ринку комп'ютерних систем, а з тим і цілковитої контролі Світової комп'ютерної мережі.

Дженет Ріно заявила, що корпорація „Майкрософт" незаконно використала нагоду своєї монополії програмою „Віндовс — 95" для охорони та поширення тієї монополії, щоб обмежити вибір покупців. Уряд президента Билла Клінтона доклала великих зусиль, щоб заохочувати технологічне новаторство, поширювати конкуренцію в цій ділянці одночасно зі запевненням, що покупці матимуть можливість вибору серед конкуренційних виробів. Сьогоднішні наші заходи підкреслюють те, що ми в ніякому разі не будемо толерувати ніякого насилля домінуючих компаній, котрі викривлюють систему компетиції".

А. Лебедь кандидуватиме на пост президента Росії

Аспен, Німеччина. — Виступаючи на відкритті Аспенського форуму, генерал Александр Лебедь, колишній секретар Ради безпеки Російської Федерації, спільник, а відтак політичний противник президента Бориса Єльцина, повідомив про свій твердий намір кандидувати на пост президента Росії в 2000 році.

Коментуючи теперішню економічну і політичну ситуацію в Росії, А. Лебедь нарікав, що „росіяни живуть в атмосфері розтоптаної національної гідности" у зв'язку з тим, що Захід „пішов на поводку у маленьких европейських держав, прийнявши їх у НАТО".

Генерал А. Лебедь плянує повернути Росії „велич і могутність", але для цього потребує зібрати довкола себе „творчих людей з розв'язаними руками і крилатими думками".

У цьому виступі А. Лебедь не обминув, як і всі претенденти на лідерство в Росії, „українського питання", вперше відверто визнавши, що сам є „напівросіянином—напівукраїнцем". Чого могли б дочекатися українці від А. Лебедя, якби він став на чолі російської держави, може засвідчити його твердження, нібито „росіяни, українці, білоруси — це народи одного кореня, одної віри й одної мови". Перша книжка А. Лебедя називалася „За державу прикро..." . Саме її великодержавний зміст поставив генерала у центр російського політичного життя і прихилив до нього виборців, які майбутнє Росії не уявляють без „сильної руки". Участь у президентській виборчій кампанії змусила загонистого генерала дещо переглянути свою програму, він виразно зсунувся зліва направо і навіть висловився за економічні і культурні зв'язки зі Заходом. Однак зерение його політичної філософії залишилося незмінним: Росія повинна знову стати світовою потугою.

В Україні проходить конференція міжнародних ділових кіл

Київ(Р.Р.). — Тут у вівторок, 21-го жовтня, розпочалася міжнародна конференція Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС) і МЕРКОСУР, тобто створеного у 1991 році на базі Асунсьонського договору спільного ринку країн Південної Америки. До торгової зони МЕРКОСУР ввійшли Аргентина, Бразилія, Парагвай та Уругвай, а пізніше приєдналася Чіле як асоційований член. Це сприяло економічній інтеграції в Латинській Америці. До ЧЕС у 1992 році ввійшли: Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Молдова, Росія, Румунія, Туреччина і Україна. Метою ЧЕС є активізація економічної співпраці й вільного руху товарів, капіталів, послуг і робочої сили.

У Києві ініціяторами та організаторами конференції стали Президент України Леонід Кучма, Кабінет Міністрів, Міністерство Зовнішніх Економічних Зв'язків і Торгівлі, Міністерство Закордонних Справ України, Національне Агенство Реконструкції та Розвитку, Торгово-Промислова Палата, Український Союз Промисловців і Підприємців, Український Союз Малих, Середніх і Приватизованих Підприємств.

Конференція покликана ознайомити ділових людей різних регіонів з економічними потенціялами країн, сприяти розвиткові діючих зв'язків та започаткування нових, пошукам цікавих проєктів тощо.

Готують візиту Г. Клінтон до Львова

Київ(Р.Р.). — Зі Львова повідомили, що в місто військовим літаком прибула група американських дипломатів з метою організувати візиту першої леді ЗСА Гілярі Клінтон.

Приїзд Г. Клінтон до Львова заплановано на середину листопада. Вона має виступити з лекцією в університеті „Львівська Політехніка" та передати гуманітарну допомогу для обласної лікарні.

Передбачається також проведення конференції „за круглим столом", лейтмотивом яких буде обговорення проблем жінок світу. Для Г. Клінтон та групи підтримки готують кілька поверхів у готелі „Дністер".

Міністер Г. Удовенко дякує за побажання

Парсиппані, Н. Дж. — Міністер закордонних справ України, а тепер і голова 52-ої сесії Генеральної асамблеї ООН Геннадій Удовенко переслав на руки Уляни Дячук, предсідника УНС, теплого листа із подякою за побажання з приводу обрання його на таке високе становище в ООН.

При тому він завважує, що це обрання є доказом визнання політичним світом України та вагомої ролі, яку вона тепер відограє на міжнародній арені, як також це є ознакою довір'я до мирної політики українського Уряду і її сприянню забезпечення прав людини в цілому світі.

Г. Удовенко уважає цей вибір великим досягненням молодої української держави і запевняє, що в часі виконування завдань голови Генеральної асамблеї він докладатиме усіх зусиль до підвищення авторитету України в міжнародних колах і в ЗСА.

Міністер Г. Удовенко просить, закінчуючи листа, про підтримку у своїй праці всіх українських організацій на терені ЗСА, а особливо Українського Народного Союзу і Української Американської Координаційної Ради.

Є. Марчук став на платформу соціял-демократів

Київ(Р. Р.). — Тут відбулася конференція Соціял-Демократичної Партії України об'єднаної (СДПУо), яка фактично стала сенсацією тижня. Не сама конференція, а те, що на ній затверджено партійний список кандидатів у депутати України наступного скликання.

Чільні місця у виборчому списку зайняли такі відомі політики: колишній Президент України, депутат Верховної Ради Леонід Кравчук; колишній прем'єр-міністер, депутат парламенту Євген Марчук; голова СДПУо Василь Онопенко; президент Спілки адвокатів України, депутат Верховної Ради Віктор Медведчук; Президент київського футбольного клюбу „Динамо", президент концерну „Славутич" Григорій Суркіс.

В числі перших десятьох осіб є: доктор філософських наук, заступник голови адміністрації Президента України Василь Кремінь; підприємець Євген Плужников; голова правління телеканалу „Інтер" Олександер Зінченко; президент видавництва „Бліц-Інформ" Сергій Мельничук.

Л. Кравчук, виступивши на конференції, зазначив, що соціял-демократія на українській землі народилася значно раніше, ніж більшовизм, і має потужну інтелектуальну традицію.

Є. Марчук у свою чергу сказав, що з усіх політичних сил для нього найбільш привабливою є сучасна соціял-демократія, особливо европейська. На його думку, „саме соціял-демократична ідеологія найбільше відповідає українській історичній ментальності". За словами Марчука, він підтримує добрі відносини з головою ОДПУ Юрієм Буздуганом і головою АДПУо Василем Онопенком. Вірить, що ці партії можуть співпрацювати під час передвиборчої кампанії, а конфлікт між ліде-

(Закінчення на стор. 4)

Сім років праці в Україні

П. Дорожинський розповідає в редакції „Свободи" про своє активне життя в Україні.

Парсиппані, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Справді важко повірити, що це вже сім років, як Павло Дорожинський, один із активних членів Проводу Українських Націоналістів, покинув Канаду й постійно проживає в Києві та їздить по всіх закутинах України як журналіст і координатор громадських структур ОУН. Колись ми зустрічалися в громадській праці в Ню Йорку, а зокрема у пластові, а сьогодні сидимо з ним навпроти одне одного за пресовим столом.

Нас цікавить в першу чергу журналістична праця товариша із СУЖА, і тому ставимо в тому напрямі наші запитання. Як наш гість розпочинає інформувати про видання ОУН в Україні — це нам видається справді головокружне, коли йдеться про кількість і різноманітність тих видань. Отже, він сам є головним редак-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

НБУ ХОЧЕ ВДАТИСЯ ДО ГОСТРИХ ЗАХОДІВ

КИЇВ. — Голова Національного Банку України Віктор Ющенко висловився за прагматичні і гострі заходи щодо стабілізації ситуації на фінансовому ринку. Найрадикальнішою із пропонованих дій може стати підвищення облікової ставки, за якою комерційні банки позичають гроші у НБУ. 20-го жовтня В. Ющенко намагався домовитися з банкірами про можливість підвищення облікової ставки НБУ, а також межі валютного коридору. Того самого дня за зачиненими дверима керівники центрального банку знайомили представників комерційних банків з реорганізацією банкового нагляду, новою системою охорони та реформи бухгалтерського обліку і звітности. Окремі банкіри не привітали можливість підняття облікової ставки через небезпеку втрати клієнтів. У парламентарному Комітеті з питань фінансів і банкової діяльности вважають, що зростання ставки обліку паралізує кредитування виробництва.

ВІДКРИВСЯ КІНОФЕСТИВАЛЬ

КИЇВ. — 18-го жовтня відкрився XXVII Міжнародний кінофестиваль „Молодість", у проведенні якого традиційно беруть участь амбасади багатьох західноевропейських країн, а також амбасади Бразілії та Аргентини. Свої зусилля щодо організації свята доклали міністерства закордонних справ України, Франції і Німеччини. Цього року на фестивалі присутні учасники й гості з 32 країн. Уся програма конкурсних і позаконкурсних стрічок молодих мистців демонструється у київському Будинку Кіно від 19-го до 26-го жовтня, численні ретроспективи закордонного й українського кіно проходитимуть також і в кінотеатрах міста. Праці українських мистців у конкурсній програмі представлені цього разу в трьох категоріях: студентське кіно, документальні й короткометражні фільми.

ПРОФСПІЛКИ ПРОТЕСТУВАЛИ

КИЇВ. — Федерація Профспілок України до своєї п'ятої річниці провела 17-го жовтня в областях акції протесту. Півсотні учасників віча у столичному будинку профспілок висловили недовір'я голові Федерації Профспілок Олександрові Стоянові і визнали незадовільним виконання протоколу, підписаного між Урядом і профспілками. Згідно з цим протоколом, Уряд брав зобов'язання погасити заборгованість у платнях до 1-го листопада 1997 року. На своєму з'їзді 20-го жовтня Федерація Профспілок мала розглянути питання про підготову наступної всеукраїнської акції протесту. Акції протесту пройшли в усіх районах автономної республіки Крим і подекуди будуть продовжені. Вчителі 30 шкіл Керчі обіцяли від 20-го жовтня оголосити довготерміновий страйк, аж поки їм не виплатять платні за останні дев'ять місяців.

„ГОСПОДАР" ДБАТИМЕ ПРО ПІДПРИЄМНИЦТВО

КИЇВ. — 18-го жовтня на установчому з'їзді створено Всеукраїнську Асоціяцію Ділових Людей „Господар", яка сприятиме розвиткові і становленню підприємництва в Україні. „Головним завданням 'Господаря' повинно стати створення справжніх механізмів вирішення проблем [фінансування, оподаткування, законодавства], створення законодавчих проєктів, доведення їх до Верховної Ради, Уряду", — сказала у своєму виступі представниця партії „Громада" Юлія Тимошенко. Вона відмовилася бути президентом „Господаря" у зв'язку з іншими обов'язками і на цей пост обрали генерального директора „Єдиних енергетичних систем" Геннадія Тимошенка. Він заявив, що найближчим часом почнеться випрацювання економічних програм сприяння малому і середньому бізнесові. Асоціяція „Господар" бере початок від організації „Галицькі газди", створеної в травні цього року в Івано-Франківському.

ПОКАРАНО КОМПАНІЮ

ХАРКІВ. — За порушення антимонопольних законів Харківський обласний відділ Антимонопольного комітету України покарав виробниче об'єднання „Харківтеплоенерго" на 6,800 гривень, а споживачам змусив повернути півмільйона гривень. З початку року в комітет надійшло багато скарг від споживачів на якість послуг, які надавало підприємство „Харківтеплоенерго". Комітет розглянув лише ті скарги, які супроводжувалися спеціяльно оформленими актами обстеження квартир, рамок центрального огрівання і квитанціями про оплату за тепло. Доведено, що у низці обстежених квартир якість подавання тепла була низькою — план подавання і тарифи вартости не дотримано, тобто споживачі платили, не зважаючи на те, що тепло майже не подавалося.

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 19-ГО ЖОВТНЯ, у Чорногорії, єдиній республіці, що залишилася у складі югославської федерації, крім Сербії, відбулися повторні вибори на становище президента і переможцем вийшов 37-річний Міло Дюканович. Перемога останнього є великим ударом по плянах югославського президента Слободана Мілошевіча, котрий від часу розпаду домінує політичне життя Югославії, бо М. Дюканович гостро виступає проти нього за його автократичне правління та за всіми познаками виглядає, що спрямовує Чорногорію на шлях окремішности та незалежности. Крім того, він назвав його „застарілим політиком" і заявив, що Югославія не має жодної майбутности з ним при владі. Немаючи змоги втретє кандидувати на сербського президента, С. Мілошевіч переконав парламент, щоб його призначили на, в більшості церемоніяльне, становище президента Югославії з думкою поробити відповідні зміни в конституції, щоб надальше мати владу в своїх руках.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510.
Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com
Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Головний редактор: Зенон Снилик
Second Class Postage paid at Parsippany, NJ

А що ж ми варті без амбіції?

У традиційному для нас самоїдстві ми вже й не помічаємо, як з брудною водою заодно вихлюпуємо й дитину, занадто безкомпромісово критикуючи будь-які прояви „амбіції" в політичному і громадському житті сучасної України. Засліплюючи (чи застрашуючи?) себе якимось абстрактно-ідеальним демократизмом, перестаємо бачити, що все найкраще в нашій національній історії здійснили люди, якими рухала амбіція — певна річ, рухала не в сенсі самозакоханости, вивищування власної персони, а в розумінні особистої відповідальности, в розумінні самовимогливости, самодисципліни, в розумінні ентузіястичного служіння громаді, спільній, надособистій справі. Бог так вчинив, що дуже багато в нашому житті постає в суперечливих, але нерозривних „парах", тому такі нібито „крайнощі", як вогонь і вода, взяті осібно, не підлягають однозначній оцінці: вогонь може спалити хату, але може її обігріти, у великій воді легко втопитися, але без води годі вижити, і навіть лід, що сковує все живе, стає великим благом, як під час головного болю прикласти його до скронь.

Отак і з амбіцією: нею можна дискредитувати і себе, і громаду, але також можна і себе, і громаду посунути вперед, підняти на вищу сходинку. Огляньмося назад, на вже переступлені сходинки. Хто кермував нашим народом? Амбітні люди — амбітні в кращому розумінні цього слова. Амбітним був Володимимир Великий, коли з-поміж усіх пропонованих йому релігій хотів вибрати найкращу, найістиннішу. Не меншу амбітність виказав Володимир Мономах у своєму „Поученні дітям", коли заповідав синам моральний імператив — бути справедливими, опікуватися вдовами і сиротами, боронити покривджених, не лякатися небезпек і в кожному доброму кроці довіряти себе Богові, тобто бажав бачити своїх дітей серед найкращих, найгідніших людей.

На таку ж високу амбітність спромігся Богдан Хмельницький, воюючи десять славних літ і проти Москви, і проти Варшави, і проти хана, дзвоном героїчних козацьких шабель сповіщаючи світ про існування українського народу, української нації. І якби Богданові й надалі вистачило того запалу, тієї шляхетної амбіції, не згадували б ми його сьогодні гіркими Шевченковими словами: „Ой Богдане, Богданочку, нерозумний сину...".

Амбіцію національного лідера, який не вагався використати наданий історією шанс, заademонстрував гетьман Іван Мазепа — Україна була для нього незрівняно дорожчою, ніж власна доля, ніж гетьманське крісло. Дивовижно амбітним був Тарас Шевченко, який сам один, серед найнесприятливіших обставин, в непроглядну ніч російського великодержавного шовінізму заклав ясні, нетьмяніючі підвалини майбутньої України, нашої нації і держави. Амбітними були всі, хто віддав за Україну життя — з вірою у її велике майбутнє.

А чи ж стало нам легше, коли повалення царизму, тюрми народів, не спонукало провідників Української Народної Республіки до такої національно-патріотичної амбіції, щоб вони, не гаючи ані дня, ні години, взялися за створення українського війська і поставили його в надійній обороні молодої держави? Натомість вони задовго втішали себе такими марними забавками, як федералізм з „демократизованою" Росією, як „соціялістичні теорії"...

Ми певні, що сьогоднішня політична еліта України чогось таки навчилася від історії, в чомусь прозріла — сама по собі, з власного досвіду. Подруге, це прозріння було сенсом жертвеннної праці західньої української діяспори, яка, до речі, теж засвідчила здорову амбітність, по чужих світах не лише зберігаючи, але невпинно розвиваючи, збагачуючи українство. Однак чимало старого психологічного мотлоху залишилося — ми все ще завзято смикаємо один одного за поли, щоб, не дай Боже, котрийсь зі земляків не вирвався вперед, не став „над". Це дуже шкідливі ревнощі та задрощі, бо коли свого не пустимо „над", то, скориставшись нашими внутрішніми незгодами та чварами, прийде на чільне місце чужий.

Заздрість, встромлювання палок у колеса— ось найгірша форма амбітности.Тим же людям, які не рахуються зі своєю особистою вигодою, з матеріяльним добробутом, залишаючись вірними своїм переконаням і під холодною зливою критики, і в атмосфері похвал та лестощів, котрі живуть для себе тільки тоді, коли живуть для інших, і готові віддати всі свої сили боротьбі за праведне діло — за свій народ, не слід кидати під ноги колод, а тим більше колючок, ретельно притрушених словами-квіточками турботи про моральне здоров'я народу і його еліти. Усі наші найкращі надії пов'язані саме з їхньою „амбітністю" , тому на означення цих рис спробуймо знайти якесь інше, відповідніше слово.

Ярослав Гайвас

НЕ НЕНАВИСТЬ, А НЕЗНИЩИМА ЛЮБОВ

Американська преса нерадо, а навіть нетолерантно займається національними проблемами, а коли інтерпретує міжсусідські конфлікти, то здебільшого шукає їхніх причин у взаємній ненависті. Ненависть мала б бути ґрунтом, на якому, мовляв, виростають клопоти у співжитті тих народів. Останньо один з найвидатніших американських, а навіть світових політиків, Генрі Кіссінджер, у статті про Боснію у популярному щоденнику „Ню Йорк Пост" написав: „...Взаємна ненависть розбила Юґославію, намагання довести до багатоетнічної держави викликало вбивчу громадянську війну". Такі твердження приймає значна частина американської публічної опінії як самозрозумілі, і навіть немає спроби шукати причин тому. А вони є.

Дещо про глибші причини

Не треба далеко йти. Візьмім українсько-польські відносини. Ненависть між тими двома народами тривала століттями, і могло здаватися, що її аж ніяк не вдасться усунути. З ненависти у поляків виросла зневага, погорда, знецінювання українського народу і української людини. З українського боку до поляків були приблизно ті самі почування та оцінки, хоч їх ослаблювали польська давня державність, високі культурні здобутки, чималі життєві успіхи. Треба сказати, хоч це для польської сторони може виглядати необ'єктивно, але воно так на ділі було: поляки були продовж тих століть, які для обидвох народів закінчилися трагічно, сильнішим чинником, і вони силою того факту надавали тон у відносинах між ними і нами.

З українського боку виникала така сама, чи не раз може навіть яскравіша постава, бо це була одинока успішна зброя для українського самозбереження. Саме це, плюс чимало інших співчинників, дало змогу українському народові встоятися у тій нелегкій і такій довготривалій війні. За нами — кривава взаємна боротьба у часі Другої світової війни, багато активних учасників тієї боротьби з обидвох боків залишилися ще в живих і саме вони є у великій мірі ініціяторами кроків до порозуміння. Ми втратили Підляшшя, Холмщину, Посяння та Лемківщину, славне в часі Другої світової війни Закерзоння, поляки втратили свої посідання, а вони були великі на Волині та в Галичині. Рештки ненависти, погорди, зневаги ще залишилися, але в народних масах по обидвох боках їх щораз менше. Що сталося з ненавистю? Не стало її причин, а вона сама була не прапричиною всіх настроїв і вчинків, а тільки вислідом тодішніх відносин.

Таких прикладів Европа дає більше

Ми маємо багато прикладів на таке саме серед інших народів. Найближчі до нас німці й французи були у подібних взаєминах, як ми і поляки. Таких прикладів безліч. Тільки так звана „велика преса" не бачить, чи не хоче бачити того. Особливо яскраво це небажання проявляється у відношенні до колишньої Юґославії. Про ненависть між тими народами пишуть як про щось найвагоміше між ними. А воно далеко не так.

Перед нашими очима розгортається в нових часах четвертий акт великої історичної драми. Перший акт — це 500 років боротьби за збереження і закріплення себе самого, своєї окремішности, мови, культури, релігії. Серби й хорвати боролися за це в різних умовах. Серби півтисячоріччя повстаннями, більшими і меншими зривами, а завжди величезним коштом, прагнули здобути волю й скинути турецьких поневолювачів. Хорвати продовжували свої змагання вже не повстаннями проти Австрії, а здебільшого іншими засобами. Під кінець XIX століття серби таки добилися свого, а хорвати — щойно коли, у висліді Першої світової війни, розпалася австрійська імперія.

І тоді почалася друга дія драми — Юґославія. Короткий час це була держава під трьома назвами: Сербія–Хорватія–Словені я. Відтак виявилося, що не всі частини Юґославії щасливі такою розв'язкою. Серби, найчисленніші й наймогутніші, з авреолом своєї перемоги над Османською імперією, захотіли бути „старшими братами" в Юґославії. Почався новий етап боротьби хорватів і словінців за свою волю, за те, щоб бути господарем у себе в хаті. Цей етап тривав понад двадцять років. Прийшла Друга світова війна. В короткому переходовому періоді гітлерівська Німеччина окупувала Сербію і серби почали боротьбу з „тисячорічним Райхом". Хорватам, за те, що вони воювали зі сербами, німецько-італійська коаліція дозволила заложити з великими труднощами власну державу. Мусолліні бо хотів прилучити Хорватію до італійської імперії, а з Хорватії зробити свого провінцію, очолену італійським князем.

Комуністи Юґославії повели таку жорстоку партизанську боротьбу проти німців, що Гітлер проклинав той день і ту годину, коли він окупував Сербію. Лідером комуністів був славетний хорват Броз-Тіто. При помочі західніх аліянтів, особливо Англії та ЗСА, він створив комуністичну „кишенькову" імперію під назвою Юґославія. Нарешті скінчився й цей етап і прийшов останній: комуністична Юґославія розлетілася і хорвати та словінці захотіли волі, бути нарешті собою, а серби заповзялися зберегли мініімперію, — вже без комуністів, але в своїй жмені. Боснійців як окремого народу в той час не було, були серби й хорвати в Боснії, які визнавали іслям, накинений їм силою, та турки, що залишилися з часів своєї імперської домінації. Процес національного творення в Боснії почався з якоїсь точки історичного процесу, а тепер при помочі в першу чергу ЗСА прибрав ті форми, які ми тепер маємо в колишній Юґославії. Словінці, хорвати й серби, які остаточно резиґнують з мініімперії, хочуть зберегти свої землі і свою людину у своїй державі, хочуть бути разом як один народ. Боснія як чисто ісламська держава не має виглядів на успішну еґзистенцію, і тому деякі „сильні світу цього" вирішили додати трошки сербів та їхньої території, й так само хорватів, і створити ісламську державу з боснійців, дещо сербів і дещо хорватів. Але лідери боснійського ісляму зразу застерегли собі, що це утворення не буде ніяким конґльомератом, а буде тільки унітарною ісламською державою. І це ще загострило бажання сербів і хорватів добитися власної національної соборної держави на всій своїй території. Правда, серби ще не зовсім позбулися імперіялістичних прагнень і разом з Чорногорією пробують продовжувати ілюзію такої обкроєної збірної держави.

Мета — зберегти себе на своїй землі

Фундаментальним мотивом для словінців, хорватів є бажання зберегти й розбудовувати своє національне, народне. Значить, не ненависть, а любов до свого, своєї землі, свого народу, своїх традицій, звичаїв є прапричиною дій та акцій. Очевидно, боротьба, та ще й така жорстока, є найпридатнішим ґрунтом для виявів і взаємної ненависти. Але це вже тільки наслідок, який, як знаємо з досвіду, маліє, тратить свою ролю і вагу в житті народів. Зате любов спрямована на збереження рідної землі. Життя і вся історія народу зв'язані нерозривно з землею. Він на ній жив від своїх початків, коли почав формуватися, освоював її своїм важким потом, а в потребі боронив кров'ю. Він себе відчуває її частиною, а її — своєю. Сьогодні не люблять цього слова, але ця пов'язаність, крім практичного, має також містичний характер. Земля у великій мірі формувала характер народу, вже римляни говорили про „святий голод землі". В науці є течія телюризму (теллюс по-латині означає землю) — яка вивчає відношення селянина і народу до землі, обосторонні впливи, не тільки фізичну, але й розумову психічну пов'язаність між ними. В нашому меркантильному віці забувають про це. Українські письменники Стефаник і Кобилянська особливо глибоко представили цю пов'язаність людини зі землею. Так само любов до минулого народу, глибока пошана до предків, прив'язаність до традицій — це джерело сили для дальшого життя і розвитку, а не для ненависти до сусідів. Та ненависть породжується з несрпаведливости, з бажання сильнішої сторони розвиватися коштом слабшого. Народні звичаї, які під сучасну пору пробують легковажити, в великій мірі причинилися до постання народів і націй. Без них народ нидіє, стає

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Марків

Концерт Капелі бандуристів в Ню Гейвені

День 9-го жовтня 1997 року надовго залишиться у пам'яті українських поселенців стейту Коннектикат. В цей пам'ятний четвер до престижевої великої концертової залі Єйлського університету в Ню Гейвені загостила дітройтська Капеля Бандуристів, яка після довшої перерви вибралася в турне по східньому узбережжі Америки й Канади.

Концерт капелі пройшов з незвичайним успіхом, який завдячуємо новому дириґентові Олегові Махлаєві, професійному музиці, який сам добре грає на бандурі та заранжував деякі твори до програми. Практичне знання інструменту дириґентом наглядно видно в укладі, доборі і в самому виконанні у більшості нового репертуару.

В програмі концерту були, між іншими, два чисто інструментальні твори. Обидві композиції — це авторська музика Григорія Китастого, довголітнього керівника капелі. В першій частині інструментальний ансамбль виконав твір „Гомін степів". Беручи до уваги, що та композиція, як і супровід до нових пісень з модуляційними інтерлюдіями, є дещо складніші, а всі дванадцять інструменталістів — це молоді, першого хову бандуристи, рівень виконання вказує на їхню солідну технічну підготовку. В другій частині програми, щоб відзначити 90-ліття з дня народження композитора, соліст Юліян Китастий прецизно виконав характерну п'єсу під титулом „Музичний момент".

Програму вечора капеляни почали частиною з Літургії: „У царстві Твоїм", а дальше релігійними піснями „Під Твою милість" і „Чорнобильська колядка", які вже хоча б своїм текстуальним змістом внесли відповідний настрій. Ці пісні, як також „Ой чий же це двір" та „Грай бандуро" були виконані ансамблем, який показав властивості чоловічих голосів у повній їх красі. Решта пісень програми мали одного або двох солістів з відповідними дублерами. Дириґент Махлай є в щасливій ситуації, він до кожної пісні може знайти соліста з відповідним тембром голосу. І так до найновішого твору „Чумаки" голос Омеляна Гельбіґа добре підходить. „Чумаки", композиція Лесі Дичко, — пісня оспівує відчай матері, що виряджає сина в небезпечну дорогу. „Чумаки" — це бажана новизна, що своєю мелодикою та гармонічними барвами вносить у кобзарський музичний світ нотки XX століття. Варто збагачувати репертуар поважними творами композиторів, що говорять мовою сучасности. Добрі авторські твори посідають музичні властивості, що розвивають технічні спроможности ансамблю і одночасно будять інтерес та зацікавлення публіки.

Музика тих творів сильніше апелює до чужинців. В інших піснях треба згадати соліста Михайла Невмержицького у новій „Пісні про Мазепу", як також у „Карпатських Січовиках" зі старого репертуару; Петра Писаренка у заспіві до пісні „Думи мої"; Романа Кассарабу у „Вязанці народних пісень" і „Пісні про Тютюнника" і відомого Ярему Цісарука у піснях „Маєва нічка" і поза програмою в "America, the Beautiful".

Дуже вдалим кроком було виконання американської пісні "Amazing grace", це елеґантний жест в сторону автохтонного слухача. Публіка любить вряди-годи почути їй знану річ і це вона буде приємно згадувати. Це правильний шлях до здобуття американського слухача.

Виконання всіх пісень, навіть зі старого репертуару, позначилися новим насвітленням тексту. Фразування було на вищому естетичному рівні, так як у професійних групах, музика переливається з одного речення в друге. Динамічна скаля досить широка і вміло застосована в поодиноких епізодах.

Капеля Бандуристів мусить бути щаслива, що знайшла дириґента О. Махлая. Він випускник „західньої школи", з якої виніс знання, досвід та знамениту сценічну поведінку. Озброєний таким професійним баґажем, О. Махлай поведе капелю до нових творчих висот, яких бажаємо йому з глибини душі.

Петро Кононенко,
Київ

З Україною в серці

III

Педагогічний семінар в „Союзівці" проводиться вже тринадцятий рік. Високого рівня його викладачі, серед яких є професори І. Гурин, Ю. Гаєцький. ...Але надзвичайно високого рівня і слухачі: чи то з американських шкіл, як Н. Хойнацька, К. Головата, І. Турчин, С. Василів, М. Лисецька; чи то з канадських, як І. Дрогобицька, І. Павлів, О. Козак, О. Крековецька, В. Гарасимович.

Частина з них дістала високий професійний вишкіл в Україні, як от С. Василів, К. Головата, О. Козак, і це допомагає їм синтезувати усе найкраще, що є в українській етнопедагогіці, значні заслуги в розробі якої має професор університету в Ню Джерзі І. Головінський. У цьому легко переконатися, беручи досвід і каліфорнійської школи, зокрема діяльности учителя Данищук; і досвід учительки С. Василів — вдумливого педагога й дослідника.

І ось ми в Центрі української культури міста Гантера, яким керує відомий композитор Ігор Соневицький. Вражає церква, збудована в козацькому стилі: без жодного цвяха... Та особливе захоплення викликає гурт дітей, який розучує українські народні пісні, та його керівники — педагоги Анна Бачинська, Наталя Соневицька, Н. Крушельницька. І не лише високим рівнем виконання, високою культурою дітей, а й репертуаром та мудрістю композиції: тут виуконються пісні і про природу, і про тварин, і „як лев став царем усіх звірів", а в їхню тканину органічно вплітаються пісні „Ой, у лузі червона калина", „О, Україно", козацькі, лицарські. І що особливо важливо, пісні та вірші, написані самими дітьми („Ой ти сонечко", „Українець", „Весна", „Батьківщино"). На щастя, заохочення дітей до творчости є загальною тенденцією. Логічно, що про такого типу школу діти пишуть:

Наша рідна школа,
як рідная мати:
Всіх нас пригортає,
Розуму навчає
І в життя незнане
Шлях нам простеляє
(О. Лисецька)

— Пізнання й самопізнання — це єдиний процес виховання-навчання, говорить заступник голови Шкільної Ради Ігор Гурин. — Тому в наших школах посилену увагу приділяють психологічній підготові, аналізові та характеристиці почуттів, думок, фізичних особливостей поведінки дітей. Характеристики учнів четвертої, п'ятої інших клясів, складені педагогом-новатором Світланою Василів, керівником садочка „Перші кроки". Вона вміло враховує, що ядро характеру людини закладається в наймолодшому віці. Щоб зернятка виростали в міцний український колос, головну увагу приділяємо вихованню душі, ідеалів, любови до України, а в школу приймаємо дітей як греко-католиків, так і православних, з українських і змішаних родин, також і тих, що батьками не прилучалися до національної культури.

— Визначальне, — наголошує Ян Хойнацький, композитор, поляк з походження, — це культура, ядром якої є мова. До часу, доки не загинуть мова і звичаї, не загине й народ. Український народ не загинув за умов окупації, в наслідок великих переслідувань. Народи, які уярмлюються фізично, але не занепадають духовно, по війнах, чи етноцидах піднімаються й відроджують свою ідентичність. Це — доля українського народу, що завжди усвідомлював: піднестися може лише той, хто хоче і має силу волі. Тому моя музика — про його дух, а водночас я написав працю про українську культуру.

— Бачення української культури в світовому процесі — це наша методологічна засада — зауважує Є. Федоренко. — Бо тільки так ми і усвідомимо себе, і знатимемо, чим зможемо збагатити людство.

— Цю думку зазначив я в книжці „Українці в світі", і в лекціях слухачів семінару з проблем мови. Бо ж така доля нашого народу —бути генератором світових освітніх, наукових, культурно-гуманістичних ідей, — доповнює І. Гурин.

І я думаю про тих, хто в Україні утверджує українознавство як світознавство на основі українолюбства (а це катедри українознавства в Одеському медичному університеті, де керують процесом освіти ректор Запорожан і професор Гонтар; у Київському університеті харчової промисловості, — ректор академік Гулий, зав. катедрою професор Горбул; в Кіровоградському інституті сільсько-господарського машинобудування — ректор проф. Черновіл, зав. катедрою проф. Барабаш; це Український гуманітарний ліцей у Києві — директор Г. Сазаненко, і гімназія-інтернат у Луганському, сотні центрів у всіх областях України). І з болючим соромом — про тих, хто сахається українознавства (як деякі працівники навіть міністерства освіти й міністерства культури, університетів Києва й інших міст), досі засліплені або русофільством, або європеїзмом чи американізмом, а на ділі — явною чи замаскованою українофібією — і все ж не тільки не поставлених перед законом як місіонери чужих держав, а нерідко ще й підтримувані владою. Якщо цього ми не припинимо, то відступ у розбудові української державности й здійсненні українством історичної місії стане тотальним. А тоді вже — розпад: і українського феномена, і цілісности людства.

Саме тому за ініціятивою Міжнародної асоціяції „Україна і світове українство", президентом якої я є, створено Федерацію освітньо-науково-культурницької орієнтації (до неї, крім нашої, входять Асоціяція педагогів вищих навчальних закладів та науковців України, — голова проф. М. Дробноход; Педагогічне Товариство ім. Г. Ващенка, — голова проф. А. Погрібний; Всеукраїнська спілка освітян — голова В. Гуменко); подруге — створено Раду захисту Конституції. Мету і характер підказує сама дійсність: у той час, як Президент та політичні і громадські сили центристської й правої орієнтації України відчайдушними зусиллями утверджують Україну на засадах прав людини і нації,

(Закінчення на стор. 3)

Не ненависть...

(Закінчення зі стор. 2)

тільки консументом, але справжня, велика і непроминаюча своєю мистецькою вартістю література та мистецтво відбивають це і черпають з того у своїх творах. Американські мурини нав'язують до своїх африканських традицій, щоб зберегти себе як спільноту.

Зводити це все до ненависти є звичайним примітивізмом, спотворенням живої дійсности, створюванням собі труднощів. Серби і хорвати боронили своє життя та екзистенцію в найжорстокіших оборонних війнах з турками та ісламом. Боронили себе як нарід, свою землю як свою живительку, свою християнську релігію як духовий зміст. А тепер їм пропонують, і то силою, творити ісламську державу.

З Україною...

(Закінчення зі стор. 2)

демократії, свободи і незалежности, — адепти колоніяльного минулого хочуть відновити систему рабства, провінційности й національного знищення. Знаряддям у боротьбі стає й освіта: це зброя або для глибинного реформування буття і свідомости поколінь, або для знищення основ національної системи освіти і педагогіки.

Українство створило світового рівня не лише космонавтику, кібернетику, літературу й мистецтво, технологічні системи, а й етнопедагогіку. Й от замість вивчати власний досвід, дивимося переважно в чужі городи. Академія педагогічних наук все однозначніше виступає захисником рутини й антигуманізму. Ведуться шалені атаки на державницько-національні пріоритети, деформується світогляд молоді.

Тому й ставимо за мету відродити старі та створити нові джерела духовости. Зокрема створити українознавчі та національно-державницькі освітні центри в містах сходу і півдня України, об'єднати всі проґресивні сили народу.

А це зумовлює невідкладність цілого ряду ухвал та координації спільних організаційний заходів. Зокрема: обміну інформацією про пляни і перспективи діяльності українознавчих центрів. Створення банку і спільних фондів підтримки освітніх, наукових, культурологічних програм. Вишкіл кадрів спеціялістів українознавства в столиці України — і для самої України, і для великої Британії (про що є домовленість з лондонськими університетами), ЗСА (з ініціятиви такої співпраці виступає Шкільна Рада, очолювана Є. Федоренком), Канади, Польщі, Росії, інших держав. Передбачено підготову нових праць на тему: „Українці у світі", „Українська мова серед мов світу", „Українська суспільно-політична, державно-національна, філософська, релігійна, правна думка", „Українська філологія", „Україна — Росія" (Польща, Канада, ЗСА), зрештою — Українська наукова енциклопедія. Ці проєкти розроблені Інститутом українознавства Національного університету, а виконавцями зголосилися стати найвідоміші вчені України і світу.

Св. п. С. Гайдарівська — вірна дружина видатного письменника

Як весь свій вік провела, так і тихо, непостережно відійшла від нас Софія Гайдарівська 9-го квітня 1997 року на 75-ому році життя.

Відомість про її відхід у вічність подали щойно тепер її приятелі й опікуни під час останніх місяців її перебування в філядельфійській лікарні. Софія, дружина нашого відомого письменника, Василя Гайдарівського (помер 1972 року), була незвичайно характерною жінкою й подвижницею літературної спадщини її чоловіка. Доля Василя Гайдарівського (літературний псевдонім В. Гайворонського, народженого 1908 року в Донецькій області) доволі симптоматична для стану глибокого пригноблення рідного письменника за кордонами батьківщини, що задихається на мілині еміґраційної симбіози інтелектуально-духового безвиходдя: як тут йому творити, коли читача пошукати, а видавця так і не знайти?

Сердешний Василь же стільки пожертвував для своєї улюбленої літературної творчости, навіть особистою безпекою й позбавленням волі в совєтській системі терору вільної думки, ще з часів його співучасти в журналах „Забой", „Літературний Донбас", „Гарт". У його творах, виданих уже на еміґрації, як ось „Заячий пастух", „А світ такий гарний", відчувається справжній письменницький інстинкт автора, що тонким психологічним підходом, багатогранною інвенцією, ориґінальними стилістичними й мовними засобами, як і цікавою розповіддю, заполонює читача, заохочує його до продовження лектури його творів, вникнення в зображену ним добу.

Його віддана дружина Софія (народжена 1922 року) була завжди готова своїм важко здобутим заробітком допомогти чоловікові в його літературних заняттях, у промощуванні його творчої праці. Були й деякі вигляди на публікацію його новіших видань, згадати б тільки обіцянки одного-двох видавництв, які, на жаль, не здійснились. Настрої заведеного у своїх надіях на суспільну підтримку його змагань за вижиття загроженої рідної літератури в діяспорі щораз більш занепадали в незаможного письменника; його організм, підточений підсовєтським лихоліттям, що в алькоголі шукав забуття від нестерпної дійсности, вичерпувався, находили на нього недуги й покидала охота жити, нидіти в затхлій атмосфері долішнього американського вавилону. Дійшло до того, що в одному листі до приятеля Гайдарівський зрезиґновано заявив: „У мене єдина мета тепер — набути собі дільницю на українському цвинтарі в Бавнд Бруку". Коротко після того, 13-го листопада 1972 року наш незвичайно обдарований письменник, попавши в безнадію, наклав на себе руку.

Наслідки тієї трагічної події перенесла в усій важкій складності свого положення молода вдова Василя, уродженка Чернігівщини, людина глибокої християнської віри й гарячого серця, сповненого любови до батьківщини, благородна Софія. Удар з цього приводу для ніжної, чутливої жінки був надто болючий, нищівний своїм несамовитим, несподіваним оборотом, Та, переболівши особисту втрату, мужня Софія Гайдарівська не піддавалась приступам депресії, а здобулась на геройське зусилля, бо, хоч і незаможна, скромними здобутками своїх заощаджень видала посмертні твори свого чоловіка, збірку оповідань „Циркачка" (1986) і більший прозовий твір „Спокута" (1991).

Шляхетна дружина Василя, як ті жінки народників в XIX ст., які йшли на каторгу, супроводячи своїх чоловіків, розділяючи з ними їхню невільничу долю, була вірна йому до кінця життя, вирозуміла до його дилеми під час земної спільної мандрівки та щедра подвижниця його літературної спадщини після трагічного загину. Хвора й немічна, вона нагадувала суворих жон з історії України, що страждали за долю народу, зберігали національні традиції, а коли ж немога було їм впливати на хід подій, дивилися з філософським спокоєм на неминучі удари долі.

Софія мала напрочуд добрий вплив на свого чоловіка. В одному листі з січня 1997 року ось що вона про те писала: „Коли ми тільки з Василем познайомились, він негайно покинув курити. Яка сильна воля! І ніколи до цього налогу він уже не повертався. За десять років нашого подружнього життя Василь ніколи більш не вживав алькогольних напитків, з кількома винятками під час депресії". А ще раніш, у грудні 1996 року звірялась Софія зі свого невідрадного положення: „Останніми днями я знову повернулася з лікарні, де пробула цілий місяць. Втратила фізичну силу, важу менше 100 фунтів, а через болі нервової недуги зростає депресія. І що ж мені робити з тиражами нерозпроданої літератури Василя? З недостачі збуту залежується в підвалі хати. І хоч би її прийняла яка наша книгозбірня, а то по моїй смерті певно піде на смітник... Бо нікому тепер до нашої літератури".

Незважаючи на критичний стан здоров'я, Софія Гайдарівська до останніх хвилин життя турбувалась скрутною в сучасному долею України, а щодо літературної спадщини свого чоловіка, зробила заходи, підкріплені в заповіті, аби його твори й усю залишену літературу в її домашній книгозбірні передати Музеєві заповідника св. Андрія в Бавнд Бруку. Завдяки цьому заходові приятелі перевезли книгозбірню до місця призначення, таким чином врятувавши спадщину її чоловіка. Бо це й було її найважливішою турботою, а про себе зовсім не дбала і навіть не взяла для себе посмертного обезпечення на похорон, дарма що смерть була у її постійних думках за останніх років. Тіло шляхетної покійниці віддали в лябораторію для анатомічних дослідів. Вічна пам'ять і глибока шана для чистої, безкорислової душі!

Роман Кухар

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ОПОЗИЦІЮ Уряду президента Билла Клінтона, конґресмен Ричард Ґепгардт, провідник демократичної меншости у Палаті Репрезентантів, практично вирішив підтримати законопроєкт, який пропонує великі зміни в урядуванні Податкового уряду. Асистенти конґресмена Р. Ґепгарта запевняють, що він таки має намір підтримати цей законопроєт, якщо не виникнуть будь-які з ним неузгіднені зміни в останній хвилині. Цей законопроєкт вже має сильну підтримку зі сторони республіканців, і демократи не хочуть залишитися позаду, коли вирішується справа бюрократизму такої непопулярної установи серед американської громадськости. Якщо підтримка Р. Ґепгардта стане дійсністю, тоді цей законопроєкт без будь-яких труднощів буде схвалений Палатою Репрезентантів. Сенат також має в пляні розглянути цю справу і схвалити подібний законопроєкт.

Сім років...

(Закінчення зі стор. 1)

тором органу ОДВУ та ІСНО „Самостійна Україна", що раніше появлявся в Чикаґо, а тепер там знаходиться лише адміністрація. Дістаємо для перегляду число за липень-вересень, присвячене у більшості О. Ольжичу, якого 90-річчя з дня народження широко відзначали в Україні та у світі. Одночасно із тим відзначують 90-річчя з дня народження Олени Теліги то ж і про неї знаходимо відповідну статтю. Матеріял числа цікавий, багато архівного матеріялу, включно із вперше публікованим віршем О. Ольжича, а автори статтей, як і їх теми, розкинені по цілому світу.

П. Дорожинський розповідає, що журналістину працю в Україні розпочав у 1991 році у Львові, коли там відповідав за тижневик „Українське Слово", який появляється одночасно в Україні і дальше, як давніми роками, в Парижі, але під різними редакціями та з дещо різним змістом, достосованим до читачів. Після першого закорінення „Українського Слова" в Україні редакцію перебрав Мирослав Вербовий, якого, до речі, ми мали приємність гостити у „Свободі" ще перед двома роками.

Але, як розповідає П. Дорожинський, на тих двох виданнях далеко не кінець журналістичної активности членів ОУН. Появляється ще місячник „Розбудова держави" з радше науковими статтями, в Харкові появляється літературний квартальник „Український засів", а в Донецьку — „Український часопис" і „Українське Слово" як один тижневик. Не менше активні є члени проводу ОУН на видавничому полі — книжок, як каже нам ред. П. Дорожинський, появилося у Видавництві ім. Олени Теліги понад 50. Значить, видавнича політика поширюється на схід і дає можливість ширити культурне та політичне знання в українській мові.

— Ми, однак, крім преси, охоплюємо ряд організацій, які працюють не тільки, як здавалося б, на політичному відтинку, але культурному, громадському і національному. Мусите знати, — виясняє нам П. Дорожинський, — що в Україні ОУН зареєстрована як громадська організація, а не як партія, бо ми завжди уважали, що ОУН стоїть понад партіями, але є політичною формацією. Як громадську організацію заєстрували нас в Україні у 1993 році, ми легально працюємо, поширюючи національні ідеї та певний політичний напрям. Зокрема охоплюємо, як я вже згадав, декілька організацій, які сильно розвиваються в Україні і пропагують національну ідею, особливо у східних областях. Це в першу чергу „Всеукраїнське жіноче товариство ім. Олени Теліги" і студентська організація „Зарево", яка має особливе значення, бо охоплює молодь і навіть військовиків молодого віку. Як знаєте, їм до політичної партії належати заборонено, але до інших організацій можна. „Зарево" має величезне значення, тому що тепер конечним є ставити ставку на молодь, а ця молодь зачинає сприймати націоналізм та інші ідеї і вже тих останніх кілька років дуже змінило її настанову. Це є наша надія на майбутнє!

Ще довідуємося від нашого гостя, що в 1998 році підготовляються великі з'їзди в Канаді тих організацій, які довгі роки співпрацювали з ОУН, а це ОДВУ, УНО, Жіночі організації й ветеранські "Українська Стрілецька Громада", що була ще створена у кінці 20-тих років полковником Євгеном Коновальцем, в часі його відвідин Північної Америки.

Це — пляни на майбутнє, а недавно відбувся 14-ий Збір ОУН, на якому випрацювано нову програму, якої зміст можна найти на сторінках „Українського Слова". Може це радше клич, який каже: „За національну і соціяльну справедливість в українській державі!"

Клич, здається нам, спрямований на недалекі вибори, до яких ця частина української спільноти пильно підготовляється.

Св. п. І. Шандор

В наслідок трагічного випадку 30-го квітня 1997 року обірвалося життя Івана Шандора, відомого в Чикаґо адвоката, невтомного громадського діяча, українського патріота.

Іван Шандор народився 26-го вересня 1946 року у Франкфурті, Німеччина. Його батько Вікентій закінчив факультет права Карлового університету в Празі. Є автором двох книг про Карпатську Україну. Мати походить також з української інтелектуальної родини — є донькою проф. Володимира Січинського. В процесі переселення втікачів з Европи родина Шандорів переїхала до Америки і в серпні 1947 року поселилася в Ню Джерзі.

Середню освіту Іван закінчив з відзначенням у Патерсоні, Н. Дж. В 1968 році він закінчив школу Вартона при Пенсильванійському університеті зі ступенями бакалавра і маґістра в ділянках економії та вищої бухгальтерії.

В 1968-70 роках він відбував військову службу у В'єтнамі. Мав ранґу лейтенанта. За хоробрість отримав медалю „Бронзова зірка".

В 1973 році І. Шандор з великим успіхом закінчив факультет права у Джордждавн університеті. Але молодий адвокат не зупиняється на своїх університетських осягненнях. Він продовжує удосконалюватися, спеціялізується в ділянці міжнародних податкових справ на юридичному факультеті Нюйоркського університету і закінчує там студії в 1975 році зі званням маґістра прав.

У 1973-75 роках був спеціялістом в ділянці податків при відомій фірмі Артур Андерсон і Ко., в Ню Йорку, в 1975-78 роках — співпрацівником у великій адвокатській міжнародній фірмі Бейкер і МекКензі у Вашінґтоні, головна ділянка праці — внутрішні державні та міжнародні справи. В 1981 році був професійним дорадником у Вашінґтоні у різних фінансових та податкових справах для окремих клієнтів і корпорацій. Від 1982 року І. Шандор був спочатку віцепрезидентом відомої фірми Бакстер Інтернешенел у Дірфілді, Ілл., а пізніше він став головою податкового відділу цієї фірми. І на цьому пості він був до моменту своєї трагічної смерти.

В 1987 році І. Шандор одружився з Лідою Бойдуй. Вона є теж адвокатом, закінчила університет Єйл і Бостонський коледж. У них троє дітей: Микола (9 років), Марійка (7 років) та Григорій (5 років).

Як спеціяліст у справах податків І. Шандор часто був запрошений до Світового торговельного центру в Ню Йорку та до Каліфорнії. Там він виступав з доповідями для адвокатів, котрі спеціялізуються в ділянці податкових справ.

Іван Шандор був активним і в українському громадському житті, був також членом декількох американських установ. Був активним учасником в заснуванні Українсько-Американської Асоціяції Адвокатів, головою Фонду ім. д-ра Юрія Срібного, який давав фінансову підтримку українським студентам.

Відійшла від нас визначна людина, добрий і люблячий муж і батько, заслужений адвокат, невтомний громадський діяч серед українців в діяспорі. Пам'ять про нього і добра згадка будуть завжди з нами.

Тарас Ґаврик

Пелл Лейк та околиці відзначили 6-ту річницю незалежности України

Громада Пелл Лейк, Виск., та околиці урочисто відзначила 6-ту річницю незалежности України. В неділю 24-го серпня ц.р. о год. 1-ій відправилася св. Літургія в церкві св. Марії у намірені українського народу. Відправив о. парох Володимир Заяць. Після відправи відбулося святкування в Тавн Голл. Внесли прапори Іван Марчук і Василь Палиняк. Михайло Вачко відіграв на трубці американський гимн, а український гимн відспівав Богдан Кісіль.

Учасники свята у Пелл Лейку.

Святом провадив голова 53-го Відділу ООЧСУ Михайло Скірка. Він привітав президію і гостей і попросив о. Володимира Заяця провести молитву.

Отець В. Заяць присвятив слова виключно 6-ій річниці незалежности України, і на закінчення сказав, що відзначаємо молитвою це свято вільного українського народу і це хвилини подяки Господу Богу. Просимо Господа, щоб прислав мудрий провід Україні, просвічених провідників мудрости і зрозуміння.

Голова М. Скірка після молитви провів одноминутну мовчанку за полеглих героїв України. Посадник міста Мартє Велле прочитала в англійській мові змістову проклямацію, що була підписана двома дорадниками, і була стаття зі знимкою поміщена в місцевій газеті.

В своєму вступному слові голова М. Скірка сказав, що за нами вже 6-та річниця української самостійної держави і один рік Конституції України.

В своєму слові також згадав, що зробили наші два Президенти в час їхнього президентування за шість років. Президент Леонід Кравчук здобув державу без бою, пролиття крови. Але це не зовсім так Наш народ пролив море крови, сліз, бо всі окупанти не щадили нас. Катували в тюрмах, у сибірських таборах смерти. Про це свідчать тисячі могил. Це вони — воїни ОУН, УПА — пролили свою кров і віддали своє життя за сьогоднішню відновлену нашу державу — Україну. Президент Кучма зробив дещо більше. Ввів стабільну грошову валюту, запровадив Конституцію в державі і проголосив Свято Державности; військові склали присягу на вірність Україні. Україна зміцнила свою безпеку і водночас сама стала історичним чинником стабільности в Европі. Закінчуючи своє слово, голова М. Скірка згадав також, що в Україні стоїть найбільшим тягарем економічна криза, але наш народ терпеливий, встане Україна.

Попросив Марійку Бігун до відчитання реферату. М. Бігун привітала усіх присутніх зі святом 6-тиріччя незалежної України.

Маємо уже 6 років незалежну Україну. Дуже вона ще слабенька, нелегко їй випростуватися на повний зріст, гноблений століттями. Вона відродилася з ґрунту, наскрізь напоєного кров'ю наших предків, що лягли в боротьбі за її волю. А кості борців за Україну розсіяні по всіх континентах. Вони віддали в офіру на вівтар вітчизни своє життя. Тому, вшановуючи наше сьогодення, ми не сміємо забути ні на мить нашого минулого, без якого не було б теперішнього і не може бути майбутнього.

З глибини століть, через страшенну темряву тоталітаризму промовляють до нас борці за волю, за честь, за славу, за народ, за країну!

13-річний Валік Потапенко з України прочитав вірш „Вернусь до тебе, моя Україно!"

Надзвичайно змістовий вірш прочитав Василь Палиняк.

Нашу святкову програму закінчив молитвою о. В. Заяць. Церква була переповнена, прибули масово члени ООЧСУ і прихильники зі всіх околиць.

Марійка Бігун

Осінній тенісовий турнір на „Тризубівці"

Теніс на „Тризубівці".

Цього року традиційний вже осінній тенісовий турнір УСО „Тризуб" відбувся в днях 27-28-го вересня на „Тризубівці" в Горшамі коло Філядельфії. Цей турнір започатковано десять років тому і з'їжджаються на нього українські тенісисти з багатьох сторін Америки і часом з Канади.

Турнір відбувся у двох групах — чоловіків і в мішаних парах. Змагання відбувалися системою кожний з кожним. В чоловіках переможцем вийшов Юрій Савчак, Філядельфія, виграючи фінальні змагання проти Степана Сосяка, Ню Джерзі, вислідом 4-6, 6-1, 6-3. Третє місце здобув Юрій Петрикович, Ню Гейвен, трисетовою перемогою над Ігорем Бугаєм, Бетлегем, 3-6, 6-3, 6-2. П'ятим в групі чоловіків вийшов Ярослав Тимків з Філядельфії.

В турнірі мішаних пар минулорічні чемпіони Таня і Юрій Савчак знову здобули перше місце перемогами над всіма суперниками в групі. Друге місце вибороли Люба та Ігор Бугай, а третє Леся Кіндрачук і Ярослав Тимків.

У завзятому, інтенсивному матчі турніру подружжя Бугаї перемогли Марійку і Бориса Татунчаків вислідом 6-1, 5-7, 6-4.

Під час закриття турніру трофеї переможцям вручили Юрій Савчак, провідник турніру, та Ігор Чижович, голова УСО „Тризуб".

Наступний тенісовий турнір на „Тризубівці" відбудеться 2-3-го травня 1998 року.

Героям України

Ті, що за волю
Життя своє клали,
За жертви в народі
Героями стали.

На честь і славу
Собі заслужили,
Бо Україну
Над усе любили.

Нехай же для них
Вічна шана буде
Від усіх, де живуть
Наші рідні люди.

Імена їх геройські
Всякчас, як і нині,
Священними стануть
По всій Україні.

Святими є нині,
Святими завжди
будуть,
Бо їх в Україні
Нащадки не забудуть!

Хай слава їх чинів
Живе, не вмирає,
Народ наш діла їх
Вічно пам'ятає.

Вони-бо не вмерли,
А живуть між нами
І надхнуть нащадків
Славними ділами!

Микола Горішний
Линдгирст, Н. Дж.

Є. Марчук...

(Закінчення зі стор. 1)

рами згодом може бути подоланим.

Коли ж виникло питання, хто має бути першим у списку, Л. Кравчук чи Є. Марчук, то все вирішилося на користь Кравчука, оскільки в алфавіті „К" стоїть перед „М". Крім того, Є. Марчук сказав, що до першого Президента належить виявляти пошану.

Коментуючи цю подію, голова Адміністрації Президента Євген Кушнарьов сказав, що люди, які очолили список, знайшли для себе найприйнятнішу передвиборчу нішу, а соціял-демократам такі відомі люди дадуть додаткові можливості.

Голова НРУ Вячеслав Чорновіл вважає, що СДПУо набирає сили і може „відібрати голоси як у соціялістів О. Мороза, так і в центристських партій". Заступник міністра транспорту Аркадій Демиденко та голова кримського парляменту Анатолій Гриценко вважають, що СДПУо стане центром притягання для багатьох, хто вибирає розумний балянс між лівими і правими та що за цією партією — майбутнє.

НЕПРАВИЛЬНА ДАТА

У „Свободі" з середи, 22-го жовтня ц. р., з технічних причин на третю сторінку закралася неправильна нумерація. Число газети слід змінити на 201, як і дату справити на середу, 22-го жовтня 1997 року. — **Ред.**